

Strokovni članek/1.04

Tita Porenta

GLASNIK SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA

Razvoj in današnja podoba

Izvleček

Glasnik Slovenskega etnološkega društva kaže podobo slovenske etnologije po 2. svetovni vojni. Iz skromnega glasila se je od leta 1956 do danes razvil v ugledno strokovno-znanstveno revijo. Kot zdajšnja odgovorna urednica želim predstaviti razvoj ter današnje dejavnosti, organizacijo in koncept ter zapleten in dolgotrajen postopek, ki je potreben, da nastane ena sama številka štirimesečnika. Prispevek naj potrka na vest vsem članom etnološkega stanovskega društva in jih spodbudi, da se pridružijo uredništvu na tej ali oni strani, in vsakemu novemu uredniku olajša začetniške nerodnosti pri spreminjanju uredniške politike.

Abstract

The Bulletin of the Slovenian ethnological society reflects the image of the Slovenian ethnology after the Second World War. It developed from modest gazette from 1956 into the reputable professional-scientific magazine of today. As the editor-in-charge I wish to present the development and contemporary activities, the organization and the concept as well as the complicated long-term procedure, which is needed in order for one issue to be published every four months. The intention of the article is to motivate all the members of the ethnological professional society and to encourage them to join the editors on this or the other side and to lessen the initial awkwardness of new editors at changing of the editorial policies.

Slovensko etnološko društvo je prostovoljna skupnost, ki združuje strokovnjake in študente s področja etnologije in sorodnih ved in za te vede zavzete posameznice in posameznike.¹ Izdaja strokovno-znanstveno revijo Glasnik Slovenskega etnološkega društva (v nadaljevanju Glasnik SED), v zbirki Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva pa strokovne publikacije.

Glasnik SED je strokovno-znanstvena revija, ki objavlja znanstvena, strokovna in poljudna etnološka, kulturno antropološka in sorodna domača in tuja

besedila, ki osvetljujejo pomen etnološke stroke. Obširen impresum, natisnjen na notranjih platnicah, priča, da ima revija dolgo tradicijo in da se je iz skromnih začetkov razvila v kvalitetno in ažurno strokovno-periodično publikacijo, ki ustreza večini tako domačih kot mednarodnih strokovnih in bibliografskih standardov ter zahtevam glavnih financirjev.

Današnji Glasnik Slovenskega etnološkega društva se je »rodil« oktobra 1956 kot Glasnik Inštituta za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Do junija 1957 so v I. letniku izšle edine štiri številke prvega izdajatelja; zaradi prevelikih finančnih težav je uredništvo in izdajanje že drugega letnika Glasnika leta 1959 prevzelo Slovensko etnografsko društvo.

Prvi Glasnik je začel izhajati kot podpora pri organiziranju poročevalske mreže Inštituta za slovensko narodopisje, ki je po ustanovitvi leta 1951 začel s sistematičnim zbiranjem in z znanstvenim raziskovanjem duhovne in družbene kulture, in tako po vsej Sloveniji razpošiljati etnološke vprašalnice. Glasnik je bil sprva le vez med strokovnjaki in poročevalci na terenu, vendar z vizijo, da bi »dozorel v samostojnega strokovnega in znanstvenega tovariša sodelavca«. (Grafenauer 1956, 1) Poleg vprašalnic v prilogi in navodil za njihovo izpolnjevanje je I. letnik Glasnika prinašal še informacije o delovanju Inštituta za slovensko narodopisje in drugih slovenskih narodopisnih institucij, poročila s kongresov in zborovanj doma in v svetu, knjižna poročila ter odgovore na vprašanja bralcev.

Uredništvo je imelo sedež na Novem trgu 4/1 v Ljubljani. Tedanji impresum ne navaja imen članov uredniškega odbora. Kot nestorja glasila moramo omeniti tedanjega upravnika Inštituta, akademika dr. Ivana Grafenauerja, uredništvo pa je predstavljal etnolog, slovstveni folklorist in filolog dr. Milko Matičetov, ki je imel že bogate izkušnje z urejanjem Slovenskega etnografa (1948-1964) in utrjene strokovne mednarodne vezi.²

I. letnik Glasnika je izšel na skromnih 28 straneh, s

¹ Spletna stran Slovenskega etnološkega društva (<http://www.sed-drustvo.si>).

² Leta 1956 je bil pobudnik za ustanovitev svobodne delovne skupnosti etnologov vseh narodnosti v Vzhodnih alpah (Alpes Orientales).

francoskim povzetkom naslovov prispevkov v zadnji, to je četrta številka letnika. Prvo številko so po težavnem iskanju ustreznega tiskarja tiskali v tiskarni Urška v Kočevju, naslednje pa v Časopisno založniškem podjetju Primorski tisk v Kopru. Uredništvo je Glasnik sprva pošiljalo osnovnim šolam in nižjim gimnazijam, raznim kulturnim organizacijam in župniščem, s pomočjo katerih so počasi pridobili tudi naslove posameznih naročnikov. Letna naročnina je stala 40 din, poročevalci, torej tisti, ki so izpolnjevali vprašalnice, so glasilo prejeli brezplačno. Kljub temu so na veliko razočaranje uredništva številne šole Glasnik vrnile in ne posredovale tistim, ki bi ga morda z veseljem prebrali.

Naslovnica prve številke Glasnika, ki jo je leta 1956 izdal Inštitut za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Naslednjih 14 letnikov je izdalo in uredilo Slovensko etnografsko društvo, ki sprva ni bistveno posegalo v njegov vsebinski in oblikovni koncept. Uprava in uredništvo sta se leta 1959 preselila na Glasbenonarodopisni inštitut na Wolfovo 8/II v Ljubljani. Glasnik je vse do leta 1964 izhajal kot četrtletnik. Pod prvi dve številki II. letnika je kot odgovorna oseba uredniškega odbora podpisan Franjo Baš, nato pa do konca VI. letnika dr. Valens Vodušek, etnomuzikolog, med letoma 1951 in 1982 ravnatelj Glasbenonarodopisnega inštituta. V tem obdobju je Glasnik omogočil izvedbo devetih anket, ki so dale pomembno gradivo Inštitutu za slovensko narodopisje (štiri vprašalnice), Glasbenonarodopisnemu inštitutu (tri vprašalnice), Slovenskemu etnografskemu muzeju (ena vprašalnica) ter Sekciji za zgodovino umetnosti SAZU (ena vprašalnica). Poleg tega je Glasnik ostajal trdna vez med strokovnjaki in ljubitelji etnografije. (1964, 1)

Premalo denarja in vse višji tiskarski stroški tiskarne Toneta Tomšiča v Ljubljani so bili razlog, da je Glasnik leta 1965 za dobro leto ponovno »utihnil«. Uredništvo je leta 1966 s VII. letnikom prevzela etnomuzikologinja in sodelavka Glasbenonarodopisnega inštituta dr. Zmaga Kumer, in ga hkrati z urejanjem številnih jugoslovanskih strokovnih kongresnih zbornikov urejala vse do konca XV. letnika, to je do ustanovitve Slovenskega etnološkega društva.

Za premagovanje finančnih težav pri izdajanju Glasnika sta bili po mnenju tedanje urednice potrebni velika »ljubezen, ki se ne zadovolji z golo računico, ampak išče drugačnih izhodov« (1966, 1), in odločnost. Glasnik je bil sinonim za vez med strokovnjaki in ljubitelji ljudskega duhovnega izročila in zato nepogrešljiv pri njegovem zbiranju in popularizaciji. Uredništvo je takrat ponovno zamenjalo tiskarno, zmanjšalo naklado na 500 izvodov, združevalo posamezne zvezke, uvajalo naročnino, s čimer so premostili največje težave. Zadeve so se uredile že z VIII. letnikom, ki »naj bi pomenil ... tudi začetek novega obdobja, ko bi Glasnik zares izhajal redno štirikrat na leto, bogat po vsebini in prijeten za oko«. (1967a, 1) Uredništvo je namreč delno odgovornost preneslo na bralce same in usodo nadaljnjega izhajanja povežalo z rednim plačevanjem članarine. Med naročniki so bili celo številni mecen, katerih dodatne prispevke je uredništvo prešerno imenovalo »Glasnikov tiskovni sklad«. (Prav tam)

Poleg ustaljenih rubrik (poročil, recenzij, društvenih novic ...) je nova urednica uvedla rubriko Problemi, v kateri je objavljala laično razmišljanje o ljudski duhovni kulturi in strokovni odgovor nanj.³ Uredništvo se je povezovalo z vsemi vrstami ljubiteljev, od folklornih skupin do turističnih društev in organizatorjev etnografskih prireditev in objavljalo besedila ljubiteljev dopisnikov s terena. Prejšnje suhoparne, zgolj pisne prispevke so dopolnjevali s številnimi risbami, fotografijami, skicami in notnimi zapisi. Takrat je vzniknila tudi ideja o predstavljanju etnološke periodike iz drugih držav (1967) in domače strokovne bibliografije. Osebnostne novice so prinašale informacije o strokovnih aktivnostih posameznih etnologov doma in v tujini, nekrologe pomembnejših dopisovalcev in zunanjih sodelavcev Glasnika in tu pa tam še kakšno vprašalnico. Ob koncu VI. letnika je predsednik SED dr. Niko Kuret zadovoljno poročal, da je »Glasnik našel svojo podobo in si utrl pot, ... kajti nobeno drugo stanovsko glasilo do tedaj ni objavljalo letne narodopisne bibliografije, pregledov vsakoletne bere folkloristično pomembnih plošč in filmov, rednih poročil o delu slovenskih narodopisnih raziskovalnih ustanov in muzejev, kar opravičuje njegov obstoj in izpolnjuje poslanstvo«. (Kuret 1969, 1)

Novo desetletje je Glasnik začel z razširjenim programom, ki so ga z objavljanjem oglasov omogočili tudi prvi sponzorji.

³ Npr.: dilema glede izdajanja plošč s posnetki ljudskih pravljic v narečjih ali v knjižnem jeziku, kaj je »pravilno« in »napačno« v ljudskih pesmih, kaj je narodna noša ...

Uredništvo je razširilo etnografsko obzorje tudi med Slovence zunaj državnih meja in druge narodopisne institucije doma in v Evropi.

S XV. letnikom je Glasnik ponovno zašel v finančne težave, zato je leta 1975 izšla samo ena četverna številka, ki je objavila Slovensko etnološko bibliografijo za leto 1973.

Z ustanovitvijo Slovenskega etnološkega društva leta 1975 oziroma s peto številko 15. letnika je skupno glasilo slovenskih etnologov dobilo že tretjega urednika. Po dolgoletnem urednikovanju dr. Zmage Kumer je glavni urednik postal takratni asistent stažist na Inštitutu za slovensko narodopisje SAZU, po letu 1977 pa asistent na Oddelku za etnologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, Janez Bogataj, ki je uredil naslednjih šest letnikov.⁴ Nekaj let kasneje je v pogovoru omenil, da »da s(m)o nekateri prišli na fakulteto in v etnologijo že z določenimi pogledi ne le na stroko, ampak tudi npr. na urejanje glasil«. (Križnar 1986, 2) Janez Bogataj je namreč že v gimnaziji skupaj z Markom Terseglavom (ki ga je nato nasledil v uredništvu Glasnika) sodeloval pri šolskem glasilu. Zato ni naključje, da je Glasnik v tem času »kulminiral z grafično, oblikovno kvaliteto, živahnostjo in privrženostjo skupnemu cilju«. (Križnar 1986, 1)

Poleg glavnega urednika so v impresumu novega Glasnika prvič omenjena imena osemčlanskega uredniškega odbora in njihove odgovornosti: Marija Stanonik je prevzela lektorska dela, Inja Jugovec študentsko rubriko, Damjan Ovsec stike z javnostjo. Uredništvo je spoštovalo delo svojih predhodnikov, zato je nova ekipa želela, da bi Glasnik še naprej izhajal ažurno in razvijal svojo vsebinsko in oblikovno podobo v skladu z razvojem stroke. Dr. Zmaga Kumer je bila še naprej članica uredništva, novi odbor se ji je za dolgoletno delo in dragoceno pomoč v naslednjih letih zahvalil z intervjujem, ki ga je posnel Marko Terseglav. (Terseglav 1975, 26) Sedež uredništva so preselili na Oddelek za etnologijo na Filozofski fakulteti, ki je bil tedaj na Aškerčevi 12 v Ljubljani.

Glasnik je začel na naslovnici (naslovnica prve številke v novi podobi je ponatisnjena na tokratni naslovnici) objavljati etnološke fotografije z vsemi referencami, ki so že na prvi pogled sporočale njegovo poslanstvo. Tiskali so ga na kakovostnejšem papirju, razširili število strani in uvedli številne nove rubrike in žanre (intervju, študentska rubrika, zgodovina etnologije v slikah, informacije o študiju etnologije, ocene etnoloških del, polemike, prispevki informatorjev ...). Sledil je dogajanju v Slovenskem etnološkem društvu in razvoju slovenske etnologije na raziskovalnem, izobraževalnem in aplikativnem polju. Da je Glasnik resnično osrednja etnološka stanovska revija, je potrdil tudi koncept tematskih števil, ki so začele izhajati po letu 1980, in v katerih so etnologi o izbrani temi razpravljali vsak s svojega zornega kota. Leta 1980 je Glasnik objavil prvo prilogo v angleščini in jo obdržal tudi v naslednjih letih. Leta 1976 je Glasnik praznoval 20-letnico izhajanja. Urednik ga je ob tej priložnosti označil kot »... podobo naše etnologije, njenega razvoja, uspehov in težav ...« (Bogataj 1976,1)

Zaradi novih pravil pri izdajanju strokovne periodike, ki jih je izdal financer Raziskovalne skupnosti Slovenije, se je precej izboljšala kakovost uredniškega dela: razširili so impresum, naslov revije je bil prvič preveden v angleščino, prav tako izvlečki, prispevku si bili obdelani z UDK klasifikacijo. Pri razvoju Glasnika sta imeli pomembno vlogo tudi dobrohotna domača in tuja kritika. Pri zbiranju denarja sta precej pomagala tudi dr. Slavko Kremenšek in dr. Meta Grossman ter nekateri drugi s kulturniškega področja. (Bogataj 1976, 2) Ponovno so objavili nekaj reklam sponzorjev, s katerimi so pokrili finančni primanjkljaj, ki je nastal zaradi visokih tiskarskih stroškov.

O spomilih na urednikovanje je dr. Janez Bogataj, zdaj redni profesor na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo ljubljanske univerze, spregovoril v tokratnem intervjuju, ki ga je pripravila glavna urednica⁵.

Leta 1982 je uredništvo 22. letnika Glasnika prevzel Marko Terseglav, sodelavec Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU. Kot sočasni predsednik SED in Zveze društev jugoslovanskih folkloristov (ZDFJ) ga je vodil v obdobju državne stabilizacijske politike in redukcij v začetku 80. let. Pregled »njegovih« Glasnikov⁶ kaže precej živahno podobo. Terseglav je predvsem želel v uredniško politiko Glasnika vpeljati tematske številke (Etnologi o Levstiku,⁷ Etnologija in šola,⁸ Etnološko proučevanje slovenskega izseljeništv,⁹ Dosežki in problemi proučevanja neevropskih kultur v Sloveniji¹⁰), kar mu je prvo leto z velikim odobravanjem bralcev tudi uspelo. Za objavo je uredil tudi gradivo prvega skupnega kongresa jugoslovanskih etnologov in folkloristov v Rogaški slatini leta 1983, žal pa je nato razočarano ugotavljal: »Kaže, da birokratska logika (financerjev RSS in KSS, op. avtorja) dela po pravilu: čim več zastojnega dela je vloženo v Glasnik in čim več privarčujemo, tem bolj nas je treba kaznovati z vedno manjšimi dotacijami.« (1983, 1) Z letnikoma 33 in 34 je Glasnik ponovno postal informativno glasilo slovenskih etnologov.

Poleg glavnega in odgovornega urednika (v eni osebi) ter uredniškega odbora (Naško Križnar za področje filma, Boris Mravlje za tehnično urejanje, Damjan Ovsec za angleško prilogo, Mojca Ravnik za kroniko in jugoslovansko etnologijo, Ingrid Slavec za knjižna poročila in lektoriranje, Nives Sulič za prevode v angleščino, Zmago Šmitek za neevropsko etnologijo) je na program Glasnika takrat vplival še izda-

⁴ Od številke 4 letnika 15 (1976) do konca letnika 21 (1981).

⁵ Alenka Černelič Krošelj, Moj način življenja je intenziven. Brežice 2004. Tipkopis.

⁶ Letniki 22 (1982) do 24 (1984).

⁷ Etnologi o Levstiku. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 22, št. 1. Ljubljana 1982.

⁸ Etnologija in šola. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 22, št. 2. Ljubljana 1982.

⁹ Etnološko proučevanje slovenskega izseljeništv. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 22, št. 3. Ljubljana 1982.

¹⁰ Dosežki in problemi proučevanja neevropskih kultur v Sloveniji: V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 22, št. 4. Ljubljana 1982.

jateljski svet (Angelos Baš – ZRC SAZU; Slavko Kremenšek – PZE za etnologijo, FF; Boris Kuhar – Slovenski etnografski muzej, Inga Miklavčič – ZSV Nova Gorica in Julijan Strajnar – ZRC SAZU), čeprav je bila njegova vloga bolj formalna in naj bi ustrezala samo birokratskim pravilom financerja kot nekakšno recenzentsko telo¹¹.

Podoba Glasnika Slovenskega etnološkega društva med urednikovanjem Marka Terseglava.

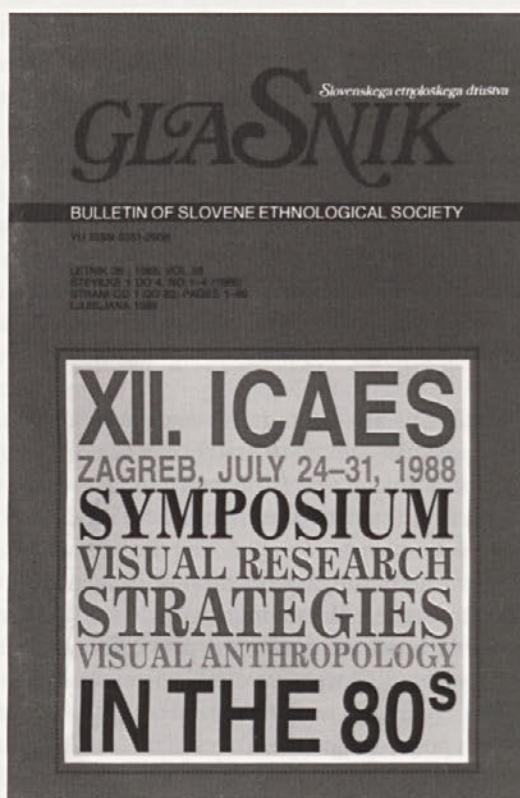
Od uredniškega dela se je Marko Terseglav poslovil z veliko Glasnikovo anketo,¹² ki je kazala žalostno stanje slovenske etnološke povezanosti.

Ob 10. obletnici Slovenskega etnološkega društva leta 1985 je Glasnik menjal svoj format, da bi bil priročnejši za branje in shranjevanje (1985, 1) in ga ohranil med letoma 1985 in 1994 – ves čas urednikovanja etnologa cineasta Naška Križnarja¹³ in Majde Fister¹⁴.

Glasnik SED je z Naškom Križnarjem vsebinsko sledil prejšnjim konceptom, glasilo pa prinaša tudi veliko dragocenih biografskih podatkov o kolegih v obliki intervjujev in gradiva iz raznih simpozijev. Kot vodja avdio-vizualnega laboratorija ZRC SAZU v Ljubljani je Križnar razširil dotedanji filmski

kotiček ter redno in sistematično posredoval dosežke na področju vizualnih raziskav. S prvo objavo dela referatov s simpozija o vizualni antropologiji je Glasnik uresničil tudi idejo o večji mednarodni uveljavitvi slovenske etnologije, kar mu je omogočil sponzor - Komisija za vizualno antropologijo pri Mednarodni uniji antropoloških in etnoloških znanosti, katere kolektivni član je bilo tudi Slovensko etnološko društvo. Ob mednarodnem kongresu antropoloških in etnoloških znanosti, leta 1988 v Zagrebu, je celotno številko Glasnika objavil v angleščini. Tematske izdaje so bile precejšnje uredniški zalogaj, zato so večkrat izšle dvojne številke Glasnika ali pa celotni letnik skupaj.

Sama grafična podoba je začela bolj kot doslej razločevati tehtnejše strokovne prispevke od poročil in društvenih informacij. Prvič so bila objavljena navodila avtorjem. Največ sprememb je doživela angleška priloga Bulletin, zamelek današnje Summary, s povzetki pomembnih prispevkov za tuje bralce in predstavitev novih knjig. Urednik Naško Križnar se je skupaj s člani uredništva Ivano Bizjak, Damjanom Ovscem, Mojco Ravnik, Ingrid Slavec, Nives Sulič - Dular, Zmagom Šmitkom, Markom Terseglavom in Miho Zadnikarjem trudil tudi za bogatejšo vizualno podobo v obliki fotografij, ilustracij in samostojnih fotoreportaž. »Naškove« Glasnike je grafično zasnovala in tehnično urejala univ. ing. arh. Cveta Stepančič.

Naslovnica prve mednarodne številke Glasnika SED, 28 (1988), št. 1-4, ki jo je uredil Naško Križnar.

¹¹ Ustni podatek dr. Marka Terseglava.

¹² Velika Glasnikova anketa. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 24, št. 4. Ljubljana 1984, str. 79-87.

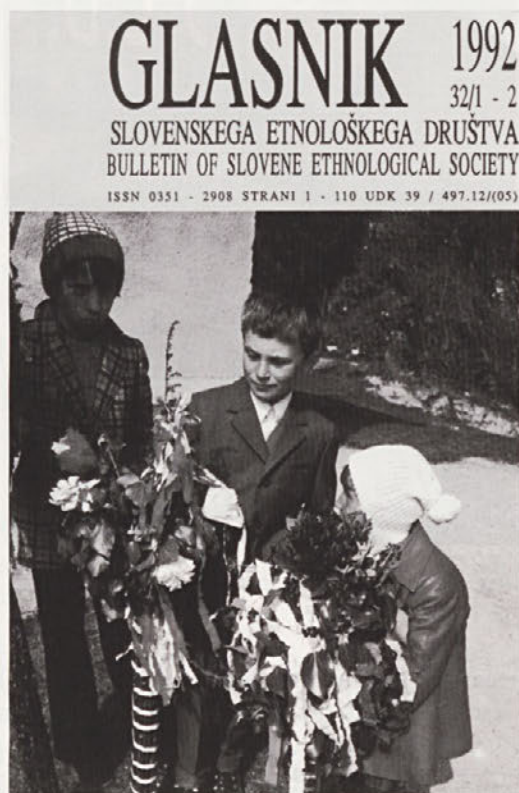
¹³ Letniki 25 (1985) do 29 (1989).

¹⁴ Letniki 30 (1990) do 34 (1994).

Uredniški odbor se je s 30. letnikom ponovno zamenjal. Glavna in odgovorna urednica Majda Fister, bibliotekarka v knjižnici SAZU, je urednikovanje nadaljevala z novimi in s starimi člani uredništva: Nives Sulič - Dular, dr. Slavkom

Kremenškem, Moniko Šašel - Kropelj, Markom Terseglavom in Zmagom Šmitkom; po novem sta Glasnik financirala Republiški sekretariat za kulturo in Republiški sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo. Majda Fister je resnim prispevkom dodala tudi kanček humorja (trač rubrika Etnorolanje); nagradna igra (odgovor na vprašanje pod izbrano etnološko fotografijo) pa je obljubljala brezplačno branje enega letnika Glasnika. V enem od uvodnikov je urednica opozarjala na »grozljivo prazne uredniške predale«, čeprav po njenem Glasnik ni revija, ki objavlja le stroge znanstvene razprave - temu sta namenjena Traditiones in Etnolog; zaželeni so bili krajši informativni prispevki. Med pisci člankov so se plaho pojavljali prvi mladi etnologi, hkrati pa se je takrat s prvimi polemikami o vlogi antropologije v izobraževalnem programu začela krhati enotnost Oddelka za etnologijo.

Leta 1991 so sedež uredništva preselili na SAZU (Novi trg 5 v Ljubljani); med financerji sta tudi Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za znanost in tehnologijo. Večkrat so zamenjali tudi grafične oblikovalce (Dušan Merhar, Matej Fister) in tiskarne.

Glasniki S.E.D., ki jih je urejala Majda Fister, so bili na zunaj prepoznavni po prijetni rumeni barvi in barvnih fotografijah na platnicah.

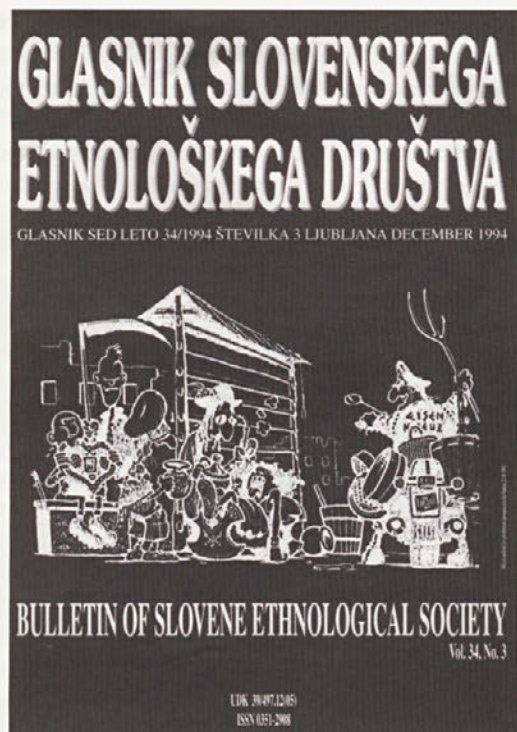
Svež in povsem drugačen veter je zapihal leta 1994, ko sta uredništvo tretje številke 34. letnika kot glavni in odgovorni urednik prevzela mlada raziskovalca na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani, mag. Rajko Muršič in Mojca Ramšak. Oba sta si z urejanjem Glasnika nabirala prve uredniške izkušnje; hkrati sta urejala še Knjižnico Glasnika Slovenskega etnološkega društva. Mojca Ramšak je uspešno urejala še druge knjižne zbirke (leta 1994

in 1995 je sourejala dvojezično koroško knjižno zbirko Na poti v vas/Unterwegs ins Dorf, leta 1997 pa je souredila mednarodni zbornik s posvetovanja v Tinjah v Avstriji Vrednotenje življenjskih zgodb/Evaluation of Biographies). V naslednjih štirih letnikih je Glasnik utiral pot »prostoru javne diskusije med različno mislečimi, saj je prav prostor javnega kresanja mnenj in stališč edino jamstvo za zdrav (ustvarjalen) razvoj stroke« (Muršič 1994, 1) in nadaljeval tradicionalno poslanstvo povezovalnega in obveščevalnega medija slovenskih etnologov. Kot predstavnik znanosti sta urednika z objavo izvirnih znanstvenih del želela Glasniku dati tudi znanstveno noto. Vsebinsko sta zato ponovno razdelila v rubrike. Izvirna znanstvena dela so izhajala (sprva še skupaj z objavljenimi ocenami!) pod naslovom Razprave in nato Razglabljanja, intervjuji v rubriki Iz oči v oči, strokovna besedila, povzetki seminarskih in diplomskih nalog, strokovne polemike in odmevi na trenutna dogajanja, ocene knjig, razstav, poročila in podobni prispevki so odstirali Obzorja stroke, v Postržku je Glasnik postregel s kroniko dogodkov, pismi in z novicami. Tak koncept ima revija še danes. Uredništvo je pripravilo tudi nekaj tematskih števil (Etnologija v šoli, Antropologija na Slovenskem, 60 let Glasbenarodopisnega inštituta pri ZRC SAZU, Film in etnologija, Koroški etnološki utrinki, Etnologija Ljubljane, ...).

Urednika sta Glasniku SED kot četrletniku vrnila njegov prvotni format. Uredništvo naj bi se bilo ob boku že izkušenih etnologov pomladilo in pokrivalo čim več različnih etnoloških strokovnih sklopov in etnoloških institucij na Slovenskem. Sestavljali so ga dr. Slavko Kremenšek, dr. Marko Terseglav, mag. Borut Brumen, mag. Mojca Ravnik, Aleš Gačnik, Majda Fister, Vito Hazler, Andrej Malnič, Samo Klemenčič in Sašo Bizjak. Sedež uredništva so ponovno preselili, tokrat na Oddelek za etnologijo na Zavetiško 5 v Ljubljani.

Tako kot vsako uredništvo tudi Mojca Ramšak in Rajko Muršič nista bila brez finančnih in drugih težav. Uvajanje znanstvenih besedil je zahtevalo vzpostavitev novih finančnih možnosti, novo opremo za računalniško urejanje prispevkov (ki jo je dolgo namesto društva zagotavljal oddelek) in spremembo mentalitete piscev prispevkov. Rajko Muršič je v uvodnikih pojasnjeval in propagiral pomen znanosti (Muršič 1996, 1), kajti Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo ni izdajal svoje periodične publikacije za izmenjavo s tujo znanstveno periodiko, Mojca Ramšak pa je pisce opozarjala na upoštevanje enotne oblike oddanih prispevkov in jih prepričevala, da je »Glasnik SED resna revija in ne vežbališče za pridobivanje referenc pred objavo v resnih revijah« (Ramšak 1995, 1)

Uspešno uredniško obdobje Rajka Muršiča in Mojce Ramšak pa se je leta 1998, kot kažejo njuni uvodniki, zaradi sporov o različnem razumevanju statusa urednika in (ne)zagotavljanja pogojev za delo s strani vodstva društva, po štirih letnikih grenko končalo. Urednika sta v »zaključnem govoru« (Ramšak; Muršič 1997, 1) natančno povzela svoje delo, nato pa Glasnik predala novi ekipi.

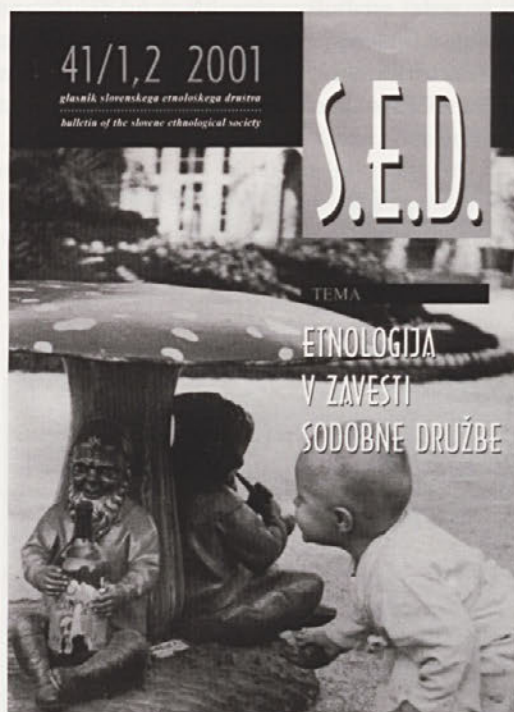

Glasnik SED od leta 1994 spet v starem, večjem formatu.

Vodstvo uredniške ekipe *Glasnika SED* sta leta 1998 prevzeli višja kustodinja *Muzeja novejšje zgodovine* v Celju, etnologinja Tanja Roženbergar - Šega in mlada raziskovalka na *Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo* na FF v Ljubljani, Mateja Habinc. V programski shemi za *Glasnik SED*, ki je ohranjena v arhivu SED (Roženbergar - Šega; Habinc 1998) sta poudarili večplastnost etnološke vede, in sicer znanstveno, strokovno in aplikativno raven. Objavljanju izvornih znanstvenih del, dobri dediščini prejšnjih dveh urednikov, in vzdrževanju tradicionalne strokovne ravni, sta novi uredniki dodali še rubriko *Etnološka dediščina* s prispevki aplikativne etnologije. Nova rubrika na bi objavljala poročila z različnih etnoloških raziskovalnih taborov, delovna poročila etnologov kustosov in konservatorjev, predstavitev etnoloških zbirk na Slovenskem ter aktualnih razstav. Vsem za etnologijo zavzetim občanom, ki so se amatersko ukvarjali z etnologijo oziroma so nanjo naleteli pri svojem primarnem delu, je bila namenjena rubrika *Etnologija je povsod*. Vizija te rubrike je bila opredeljena kot nujno spremljanje globalizacije in evropeizacije naše države, ki prinaša mnogo negativnega, kot so utapljanje naše identitete in nespoštovanje oziroma nepoznavanje naše dediščine. (Prav tam)

Urednici sta v ožji in širši uredniški odbor vključili predstavnike različnih etnoloških institucij: Polono Sketelj (*Slovenski etnografski muzej*), Mojco Račič - Simončič (Oddelk za etnologijo in kulturno antropologijo na FF v Ljubljani), dr. Naška Križnarja (*AVL ZRC SAZU*), dr. Dušo Krnel - Umek (*predsednica SED*), Tanjo Hohneec (*Zavod za varstvo kulturne dediščine Celje*), Aleša Gačnika (*ZRC Bistra Ptuj*) in predavatelja neevropskih kultur dr. Zmaga Šmitka (*Oddelk za etnologijo in kulturno antropologijo* na FF v Ljubljani).

Uredniški odbor je med svojim mandatom uresničil napovedi. Glasnik je redno izhajal in prinašal zanimivo teoretično, aplikativno, informativno in poljudno branje. Uvedel je nekatere nove stalnice, kot so *Gradivo* (*Zgodbe vsakdana*), *Etnomanija* (aktualno dogajanje v slovenski etnologiji v sliki), *Etnološka etika* (objave primerov kršenja etnološke etike s komentarji) ter objave številnih prispevkov ljubiteljev; prav tako se je povečalo število študentskih prispevkov. Za uredniško politiko Tanje Roženbergar - Šega in Mateje Habinc so bili značilni »gostujoči uredniki«, ki so uredili posamezne tematske številke s svojega raziskovalnega področja (dr. Breda Sajko - izseljeništvu,¹⁵ dr. Zmago Šmitek - slovenske neevropske raziskave,¹⁶ Tanja Hohneec - konservatorstvo,¹⁷ Objava referatov s simpozija ob 25-letnici Slovenskega etnološkega društva v Novi Gorici,¹⁸ dr. Naško Križnar - Vizualne raziskave¹⁹).

Ponovna grafična preobrazba Glasnika med letoma 1998 in 2003.

Poleg tega sta impresumu dodali nove podatke, priloge pa kažejo resno uredniško politiko (seznam sodelavcev, navodila

¹⁵ Tema: Nas življenje izseljencev sploh še zanima. V: Breda Čebulj Sajko (ur. te številke), Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 39, št. 3, 4. Ljubljana 1999.

¹⁶ Tema: Neevropska etnologija. V: Zmago Šmitek (ur. te številke), Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 40, št. 1, 2. Ljubljana 2000.

¹⁷ Tema: Ali je v konservatorstvu še vedno prostor za etnologijo. V: Tanja Hohneec (sourednica te številke), Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 41, št. 3, 4. Ljubljana 2001.

¹⁸ Tema: Etnologija v zavesti sodobne družbe. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 41, št. 1, 2. Ljubljana 2001.

¹⁹ Aktualno: Vizualne raziskave. V: Naško Križnar (ur. te številke), Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 43, št. 12. Ljubljana 2003.

avtorjem, prevodi angleških povzetkov, subvencije Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete in posameznih sponzorjev, tipologija člankov). Slovensko etnološko društvo je po obnovi in preselitvi Slovenskega etnografskega muzeja preselilo svoj sedež in sedež uredništva na Metelkovo 2 v Ljubljani. Z ureditvijo pogojev za delovanje se je začela nova doba v zgodovini Glasnika: doba zapletenih projektov, razpisov, urednikovanja na daljavo preko elektronske pošte in uvrstitev v tuje baze bibliografskih podatkov, ki omogočajo Glasniku SED vstop v mednarodni prostor. Nekaj številčk Glasnika je v celoti na voljo tudi v elektronski obliki na spletnih straneh Slovenskega etnološkega društva, kjer je objavljena tudi bibliografija člankov po letu 1980.

Uredništvo je svoj mandat končalo z urejenim statusom Glasnika SED kot strokovno-znanstvene revije.

Se nadaljuje ...

Literatura:

BOGATAJ, Janez 1976: Bralcem in sodelavcem (novega) Glasnika. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 15, št. 5. Ljubljana, 1.

ČASOPISI 1967. V: Glasnik Slovenskega etnografskega društva let. VIII, št. 1, 2, 3, 4. Ljubljana.

ČERNELIČ KROŠELJ, Alenka 2004: Moj način življenja je intenziven. Brežice, tipkopis.

GLASNIK na poti v osmi letnik 1967a. V: Glasnik Slovenskega etnografskega društva let. VII, št. 1. Ljubljana, 1.

GRAFENAUER, Ivan 1956: Našim prijateljem. V: Glasnik Inštituta za slovensko narodopisje SAZU let. I., št. 1. Ljubljana, 1.

KRIŽNAR, Naško 1986: Pogovor z dr. Janezom Bogatajem. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 26, št. 1-2. Ljubljana, 1-8.

MURŠIČ, Rajko 1994: (brez naslova). V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 34, št. 1-2. Ljubljana, 1.

MURŠIČ, Rajko 1996: Odstreljena znanost. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 36, št. 1. Ljubljana, 1.

MURŠIČ, Rajko 1997: Ob sklepnem dejanju. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 37, št. 4. Ljubljana, 1.

KURET, prof. dr. Niko 1969: Deset let »Glasnika«. V: Glasnik Slovenskega etnografskega društva let. X, št. 4. Ljubljana, 1.

PET letnikov našega Glasnika 1964. V: Glasnik Slovenskega etnografskega društva let. VI, št. 1-4. Ljubljana, 1.

PO premolku 1966. V: Glasnik Slovenskega etnografskega društva let. VII, št. 1-2. Ljubljana, 1.

RAMŠAK, Mojca 1995: Praktičen nagovor. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 35, št. 1. Ljubljana, 1.

RAMŠAK, Mojca 1997: Nekoliko samovšečen, a nujen dodatek k zgodovini slovenske etnologije. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 37, št. 4. Ljubljana, 1.

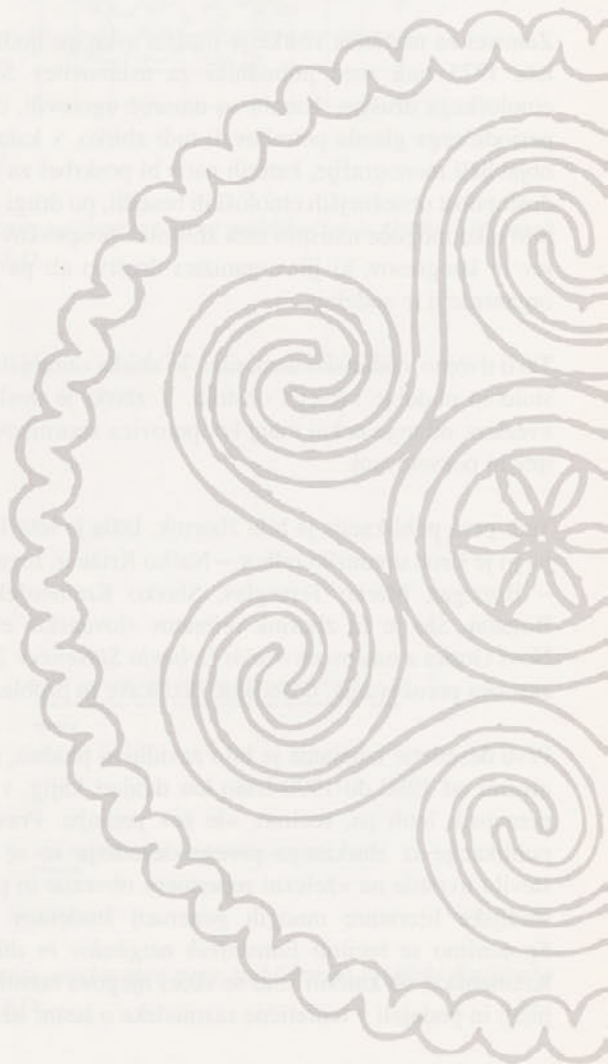
ROŽENBERGAR ŠEGA, Tanja; **HABINC**, Mateja: Glasnik Slovenskega etnološkega društva - Programska shema, Arhiv Glasnika Slovenskega etnološkega društva.

TERSEGLAV, Marko 1976: Intervju z dr. Zmago Kumrovo. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 15, št. 5. Ljubljana, 26-27.

UREDNIK (brez naslova) 1983. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 23, št. 1. Ljubljana, 1.

UREDNIŠTVO (brez naslova) 1985. V: Glasnik Slovenskega etnološkega društva let. 25, št. 1-4. Ljubljana, 1.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 9. 8. 2004

Tita Porenta

page 23

Bulletin of the Slovenian ethnological society

Development and the image of today

The Slovene ethnological society is a voluntary association, which joins the professionals and students from the fields of ethnology and neighbouring disciplines and the individuals who are interested in these disciplines. It publishes the professional-scientific magazine *The Bulletin of the Slovenian Ethnological Society* (in continuation *The Bulletin of S.E.D.*) and professional publications in the collection *the Library of the Slovene Ethnological Society*.

The Bulletin of the Slovenian Ethnological Society is a professional-scientific magazine, which publishes scientific, professional and popular ethnological, cultural anthropological and similar domestic and foreign texts, which illuminate the importance of the ethnological discipline. The extensive impresum printed in the inside of cover pages testifies that the magazine has a long tradition and that it developed from the modest beginnings into the qualitative and up-to-date professional periodic publication which is in accordance with the domestic and international professional and bibliographic standards and with the demands of the main sponsors.

The Bulletin of the Slovenian Ethnological Society emerged in October 1956 as the *Bulletin of the Institute of Slovene Ethnology at the Slovenian Academy of Sciences and Arts*. Its initiator was the academician Ivan Grafenauer, Ph.D. and the editorial task was performed by the ethnologist, literary folklorist and philologist Milko Matičetov, Ph.D. At the beginning the *Bulletin* was mainly the connection between professionals and reporters in the field. The editorial board sought its first subscribers with the help of primary schools and lower grammar schools, various cultural organizations and parishes. Due to the financial problems the editorship and publishing of the second year of the *Bulletin* was taken over by the Slovene Ethnographic Society in 1959, which performed its task successfully until the establishment of the Slovene Ethnological Society in 1975.

The Slovenian Ethnographic Society did not significantly change the content or the form of the *Bulletin*. The administration and the editorship moved to the Institute of Ethnomusicology in 1959. Until 1964 the *Bulletin* was published every four years. The editor-in-charge of the first two numbers of the 11th year was Franjo Baš and until the end of the VI year the ethnomusicologist Valens Vodušek who was the head of the Institute of Ethnomusicology between the years 1951 and 1982. In this period the *Bulletin* enabled the per-

formance of nine questionnaires which provided an important material to the Institute of Slovene Ethnology (four questionnaires), to the Institute of Ethnomusicology (three questionnaires), to the Slovene Ethnographic Museum (one questionnaire) and the Department for the History of Art (SASA) (one questionnaire). Besides, the *Bulletin* remained a firm bond between the professionals and the admirers of ethnography.

Due to the shortage of money, increasingly higher printing costs were the reason that the *Bulletin* "was quiet" for a year. In 1966 the ethnomusicologist and the collaborator of the Institute of Ethnomusicology Zmaga Kumer, Ph.D. became the editor (the 7th year). She remained the editor until the end of the XVth year until the establishment of the Slovene Ethnological Society. Besides, she also edited numerous Yugoslav professional miscellanies from congresses.

The *Bulletin* was a synonym for the connection between the professionals and admirers of folk tradition and was thus indispensable in collecting folk tradition and its popularization. The *Bulletin* in this period found its image and made its way, as no other gazette of the profession up to that time published the bibliography of ethnography, the reviews of folkloristically important records and films, regular reports about the work of the Slovenian ethnographic research institutes and museums which means that the *Bulletin* acted according to its mission and proved that it is worthwhile having it.

In 1975 the then assistant at the Institute for Slovene Ethnology of the SASA Janez Bogataj became the editor. In the year 1977 he became assistant at the Department of Ethnology of the Faculty of Arts in Ljubljana who wrote that the *Bulletin* is "...an image of our ethnology, its development, its successes and problems...". The characteristic of the *Bulletin* of that time was the quality of graphical image and design and liveliness together with the following of common goals. The editorship was moved to the Department of Ethnology at the Faculty of Arts which was at that time in Aškerčeva 12, Ljubljana.

In 1982 the editor of the 22nd year of the *Bulletin* was Marko Terseglav, the collaborator of the Institute of Slovene Ethnology of the Scientific Research Centre of SASA. He was at that time also the president of the Slovene Ethnological Society (SED) and of the Association of Yugoslav Folklorist Societies (ZDFJ). He introduced the thematic numbers as a new editorial policy of the *Bulletin* and that was very well accepted by the readers.

In the time of the 10th anniversary of the Slovene Ethnological Society in 1985 the *Bulletin* changed its design and preserved it during the years from 1985 to 1994 - during the editorship of ethnologist Naško Križnar who deals with ethnological film and Majda Fister, the collaborator of the Institute of Slovene Ethnology. As regards the content the *Bulletin of S.E.D.* under the editorship of Naško Križnar followed the previous concepts and expanded the *Bulletin* with the articles from the field of visual research.

In the 30th year the editorial committee changed again. Majda

Fister who was a librarian at the SASA became the editor-in-charge and the editor-in-chief. She contributed a pinch of humor to the otherwise serious professional contributions. In the year 1991 they moved the seat of the editorial board to the SASA (Novi trg 5, Ljubljana).

In 1994 the completely different and fresh wind blew - Rajko Muršič, M.A. and Mojca Ramšak became the editor-in-chief and the editor-in charge of the 3rd issue of the 34th year of the Bulletin of S.E.D. who were at that time junior researchers at the Department of Ethnology and Cultural Anthropology of the Faculty of Arts in Ljubljana. In the following four years the Bulletin paved the way to the "space of public discussion between differently thinking individuals, because the public space where different points of view are confronted is the only guarantee of healthy (creative) development of a profession". However, the Bulletin also continued the traditional mission of informing and connecting the Slovene ethnologists. The editors as researchers also encouraged the scientific character of the Bulletin.

The editors decided for the old design which is published every four months. The seat of editorship changed again and moved to the Department of Ethnology, Zavetiška 5, Ljubljana.

In 1998 the senior custodian of the Museum of Contemporary History in Celje, the ethnologist Tanja Roženberger - Šega and Mateja Babinc, the junior researcher at the Department of Ethnology and Cultural Anthropology at the Faculty of Arts in Ljubljana became the editors. As regards the programme of the Bulletin of S.E.D., the new editors emphasized multi-layered characteristic of the ethnological discipline which consists of scientific, professional and applicative levels. Beside publishing the original research work which was a continuation of the tradition of the previous editors and maintaining the traditional professional level, the new editors added the column Ethnological heritage with the contributions of applicative ethnology. The column Ethnology is everywhere was intended for lay men who liked ethnology or they encountered it during their primary work. The vision of this column was defined as the urgent monitoring of globalization and Europeanization of our state, which brings a lot of negative, such as endangering of our identity and disrespect and ignorance of our heritage respectively.

It was characteristic for the editorial policy of Tanja Roženberger-Šega and Mateja Habinc that the "guest editors" edited the individual thematic numbers from their field of research.

After the moving of the Slovene Ethnographic Museum, the seat of editors became Metelkova 2 in Ljubljana, where the Slovene Ethnological Society has a seat as well. With the improved conditions for functioning the new era started in the history of the Bulletin: the age of complicated project tenders, remote editorship through electronic mail, the inclusion in the foreign bases of bibliographic data and electronic publishing of web-sites of the Slovene Ethnological Society where the bibliography of articles was published after 1980.

The editorship ended its mandate with the recognized status of

the Bulletin of S.E.D. as a professional scientific magazine.

To be continued...

Mojca Ramšak

page 43

At the end of the project the lexicon of the ethnology of slovenes (2001-2004) and before the printing of the Slovene ethnological lexicon (autumn 2004)

In 2001 when the state financed the preparation of the Lexicon of Ethnology of Slovenes the second time, it enabled the completion of the work (autumn 2004). However, the evaluated and proofread entries needed to be arranged according to the content. Thematic arrangements were guided by the following demands: the completion of content, rationality and practicality. The thematic review of entries enables the insight into the disciplinary width (ethnology, folkloristics, the preservation of heritage, ethnological museology, cultural anthropology) and enables the holistic overview of all the elements of folk culture and the way of life, their different forms of development, basic concepts and categories, methods and directions in the contemporary ethnological practice, personalities, institutions and public works. We achieved the completion of the content and the connections also with the interconnected headwords. Then the material of the lexicon was arranged alphabetically. The alphabetical arrangement is the most well known and expanded arrangement of the encyclopaedic, lexicographic and vocabulary material and seems the simplest one at first sight. However, we faced many problems with the alphabetical arrangement, as, for example, the arrangement of parts with names in the entry articles with two part or more part headwords, the changing of addresses and names of various institutions and persons. Usually we solved the problems with additional cross-references. Later on we made a list of entries that means index, which is the list and the table of contents and the overview of entries, which are alphabetically arranged. The intention of the list of entries is that all the informative units (headwords, cross-references) of the lexicon are shown without accents. The list of entries was changing during the interventions of the editorial board, however, due to the computer pro-

GLASNIK SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA RAZVOJ IN DANAŠNJA PODOBA

(nadaljevanje prispevka iz Glasnika SED 44/2 2004)

V prejšnjem Glasniku SED (44/2 2004) sem napovedala nadaljevanje pregleda uredniških politik Glasnika SED. V drugem delu predstavljam uredniško politiko in njeno vizijo sedanjega uredniškega odbora s kratkim povzetkom postopka, ki je potreben, da nastane ena sama številka našega štirimesečnika.

V koncept Glasnika SED zadnji uredniški odbor (glavna urednica **Alenka Černelič-Krošelj** in odgovorna urednica **Tita Porenta**) z drugo dvojno številko letnika 43 ni želel drastično posegati, ker sva bili z glavno urednico mnenja, da ustaljene glavne rubrike Razglabljanja, Obzorja stroke in Etnologija je povsod še vedno ustrezajo današnjemu poslanstvu revije. Uredniška politika, ki jo sprejme vsak novi uredniški odbor in se pred začetkom vsakega letnika oblikuje v letni program, želi slediti tradiciji, aktualnim razmeram v stroki in razvoju tako v strokovnem kot uredniškem smislu.

Po vsebini želi današnja uredniška politika Glasnika SED najprej ustrezati poslanstvu SED, ki je zapisan v njegovem statutu, in tako izpolnjevati naloge društvenega glasila. Temu naj bi ustrezala rubrika **Društvene strani**, ki se je pojavljala pod različnimi naslovi skozi celotni razvoj Glasnika. Od tretje številke 42. letnika jo ureja posebna urednica, sledila pa naj bi programu, akcijam, delu sekcij in organom SED, poročilom in recenzijam društvenih publikacij ter novačenju in povezovanju članov društva. Kljub samostojnosti uredniškega odbora se v tej rubriki Glasnik SED močno navezuje na sklepe IO SED in občnega zbora. Glasnik je že večkrat reševal tudi finančne stiske društva in v okviru svojih strani objavil referate iz društvenih simpozijev ali gradivo, ki bi lahko sicer izšlo v posebnih samostojnih izdajah.¹ Na teh straneh bi si prav gotovo želeli več informacij o naših članih: kdo so, na katerih področjih delujejo, kakšno je njihovo razumevanje današnje vloge etnologije, SED in njegovih sekcij, Glasnika SED in osebne strokovne pozicije. V preteklosti je Glasnik objavljala tudi vsakoletni seznam novih in častnih članov. Zakaj ne bi k sodelovanju povabili tudi naših že upokojenih kolegov, ki bi poročali o tem, kaj počnejo, kako gledajo na današnje stanje v stroki ali pisali o svojih spominih.

Druga pomembna naloga je objava znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov. Objavi znanstvenih prispevkov je namenjena rubrika **Razglabljanja**, ki jo financirata Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. V to rubriko sodijo članki, ki po tipologiji dokumentov in del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ustrezajo izvirnemu znanstvenemu članku – oznaka 1.01, preglednemu znanstvenemu članku – oznaka 1.02 in kratkemu znanstvenemu prispevku – oznaka 1.03. (Tipologija dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu COBISS). Vse tri vrste člankov lahko objavlja le znanstvena revija z recenzentskim sistemom, ki mora biti razviden iz navodil avtorjem. Zato si vsaka znanstvena revija v prvi vrsti prizadeva za objavo doktoratov, magistrskih nalog in znanstvenih prispevkov, s katerimi se odpirajo nova raziskovalna področja oz. teme. V tej rubriki objavljajo tudi podiplomski študentje, ki žele pridobiti referenco za direktni prestop iz magistrskega na doktorski študij.

Strokovne prispevke Glasnik SED objavlja v rubriki Obzorja stroke. V ta okvir sodijo povzetki kakovostnejših seminarskih in diplomskih nalog študentov etnologije in prispevki strokovnjakov, predvsem etnologov muzealcev in konservatorjev. Z objavo strokovnih člankov Glasnik SED omogoča pridobivanje strokovnih referenc za pridobitev raznih štipendij, statusov in napredovanje javnih uslužbencev v kulturnih zavodih.

Tretja naloga je slediti dogodkom v stroki. Z objavo esejev, gradiv, poročil, recenzij, polemik, vabil, obvestil, razpisov in Etnomanije, torej etnologije v fotografiji, ki prav tako spadajo v rubriko Obzorja stroke, na čim bolj ažuren način poročamo o vseh najpomembnejših dogodkih v stroki. Za razvoj stroke so izrednega pomena letna delovna poročila, praviloma objavljena za preteklo leto v prvi številki vsakega letnika. Ker pa je

¹ Npr.: Posvet Slovenskega etnološkega društva »Slovenska etnologija v zavesti sodobne družbe«. V: Glasnik SED let. 41, št. 1, 2. Ljubljana 2001, 8–138

etnologov oz. etnologinj in kulturnih antropologov oz. antropologinj vsako let več, si želi Glasnik SED pridobiti tudi poročila vseh tistih, ki ne prejemajo redne mesečne plače v javnih zavodih, ampak so odvisni od sodelovanja v raziskovalnih, strokovnih in drugih projektih ali drugačnih delovanj »na trgu«. Zavedamo se, da je to ob sedanjem načinu financiranja, ko so avtorski honorarji zelo skromni, to precej naivno pričakovanje, pa vendar tu računamo na stanovsko pripadnost. Ti prispevki bi pripomogli k širjenju bralcev (in naročnikov) Glasnika SED zunaj stanovskih krogov, mladim strokovnjakom pa pomagali pri iskanju različnih zaposlitev. Prav tako si pod ta del poslanstva predstavljamo objavljane informacij o možnostih in novostih študija na vseh slovenskih univerzah, izmenjavi strokovnjakov in podobnem. Ker izdaja večina posameznih osrednjih etnoloških institucij svoje periodične publikacije, informacije pa so dosegljive predvsem na spletnih straneh, uredništvo prosi posamezne urednike, da vsaj na kratko opozorijo na izid nove številke periodike oz. novosti na spletnih straneh.

Rubrika *Etnologija je povsod* odpira široke možnosti objavljanja poljudnih člankov: ljubiteljem etnološke stroke in popularizacij stroke. Rubrika pravzaprav nadaljuje prvo poslanstvo Glasnika kot vezi med ljubitelji in stroko. Pri tem nas zanima, kdo vse in na kakšen način se zanima za etnologijo. V tem smislu pričakujemo članke neprofesionalnih etnologov, lastnikov zasebnih muzejskih zbirk in etnoloških spomenikov, mentorjev šolskih krožkov, organizatorjev raznih etnografsko obarvanih prireditev, izdelovalcev spominkov oz. izdelkov domače obrti, vodij folklornih in krajevnih kulturnih skupin, ki ohranjajo izročilo, mentorjev vse bolj razširjenih »študijskih krožkov«. Na ta način bi strokovnjaki spremljali oblike poustvarjanja ljudskega izročila, ob vzpostavitvi dialoga pa nudili povratna mnenja, pojasnila in navodila. Zanimalo bi nas, kdo so bralci Glasnika SED, katere splošne knjižnice ga izposojajo in kakšna je njegova branost v primerjavi z drugimi strokovnimi glasili. Pri tej rubriki imate, dragi kolegi etnologi in kulturni antropologi »na terenu«, precejšnjo poslanstvo agitacije prav vi.

Zelo pomembna naloga naše revije je povezava s svetom. Če naj bi izpolnjevali vse do sedaj našete naloge, je zelo pomembno, da se predstavljamo v tujih bazah podatkov. Glasnik je trenutno indeksiran v šestih bazah, navedenih v impresumu. Zato morajo biti impresum, kazalo in uvodne besede urednika prevedeni v enega od svetovnih jezikov, objavljeni znanstveni in strokovni članki pa opremljeni z izvlečkom in s povzetkom v angleščini. Glede na vsebino naj bi Glasnik SED na svojih straneh prinašal članke s predstavitvijo sorodnih društev, časopisov, raziskovalnih in visokošolskih institucij oz. programov, izmenjavi študentov, njihovih vtisov in mnenj in skrbel za objavo informacij o tem, kakšne strokovne vezi smo Slovenci spletni v tujini. Nadaljevali naj bi s prispevki z evropsko in neevropsko tematiko in o tujih raziskovalcih slovenske etnologije.

V podporo navedenim nalogam in izpolnjevanju univerzalnega poslanstva Glasnika SED ima uredniški odbor veliko odgovornost, da zagotavlja urejeno financiranje in izpolnjuje visoke

uredniške standarde v konkurenci z drugimi sorodnimi glasili, financiranimi iz proračunskih sredstev. Periodične publikacije se ustanavljajo, urejajo in izdajajo v skladu z Zakonom o medijih. (Ur. l. RS, št. 35/2001) Izvajanje kakovostne uredniške politike je odvisno od razmer v stroki, vrste prispevkov in števila članov oz. naročnikov, ki redno izpolnjujejo svoje obveznosti. Glasnik SED subvencionirata Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport in Ministrstvo za kulturo RS. Prispevke svojih sodelavcev subvencionira tudi Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. Prijave na razpis so zahtevno delo, saj poleg vnaprej predvidenih člankov zahtevajo tudi precej natančne finančne postavke in čim bolj točne datume izida vsake številke. V vsakem letniku izidejo štiri številke. Tematsko obarvane številke ponavadi izidejo kot bolj zajeten snopič oz. kot dvojni zvezek. Poleg prijav na razpise je glavna urednica odgovorna tudi za urejanje pravnega statusa revije. Glasnik je vpisan v evidenco javnih glasil, ki jo vodi Ministrstvo za kulturo pod zaporedno št. 550. Natančni podatki o reviji so dostopni na spletni strani Ministrstva za kulturo.²

Uredniški odbor sestavljajo glavna in odgovorna urednica, uredniški odbor in urednica društvenih strani. Celotni uredniški odbor na predlog članic in članov društva voli, potrjuje in razrešuje občni zbor. Mandat traja dve leti. Odgovornosti in naloge uredniškega odbora so opredeljene v statutu Slovenskega etnološkega društva: »Uredništvo vodita glavni in odgovorni urednik, ki sta odgovorna za vsebinsko, strokovno in organizacijsko izvedbo realizacije posamezne številke revije. Vsak urednik, ki kandidira na občnem zboru za to mesto, predstavi smernice svojega programa. Dokončni uredniški program se oblikuje v krogu uredniškega odbora. Izdajatelj programsko zasnovano objavi v Glasniku SED. Oba urednika in uredniški odbor so v okviru programske zasnove in v skladu s statutom društva pri svojem delu neodvisni in samostojni, zanj pa odgovarjajo s svojo strokovno usposobljenostjo.« (Zapisnik izrednega občnega zbora Slovenskega etnološkega društva, 17. 2. 2003) Glavna urednica je hkrati tudi članica IO SED, predsednik SED je odgovorna oseba izdajatelja in član uredniškega odbora. Revija ima lahko tudi razširjeni uredniški odbor, pri čemer se posamezne naloge porazdelijo. Glasnik SED je imel razširjeni uredniški odbor do letnika 43.

Nastajanje posamezne številke

Vsebinsko urejanje posamezne številke se začne v trenutku, ko uredništvo prejme prispevek. Datum prejema je zabeležen na koncu objavljenega prispevka. Prispevki prihajajo v uredništvo večinoma preko elektronske pošte na naslov izdajatelja, glavne ali odgovorne urednice. Vse članke recenzira uredniški odbor, znanstvene in tiste z ozko specifično vsebino pa tudi zunanji recenzenti, katerih naloga je »presoja zanimivosti, informativnosti, inovativnosti in ustreznosti prispevka (tematski in metodološki vidik), presoja konsistentnosti prispevka glede na njegovo zgradbo oz. predstavitev problema, njegova razčlemba in interpretacija, presoja zadostnosti rabe znan-

² Spletna stran MK: <http://www.kultura.gov.si/>.

stvenega aparata za uvrstitev med izvorna znanstvena oz. strokovna besedila. Če prispevek vsemu omenjenemu ne zadosti, recenzent razčleni pomanjkljivosti (ustreznost znanstvene dikcije, razumljivost jezika - nepreobloženost s tujkami, dosledno navajanje virov in literature.« (Obrazec/vprašalnik za recenzente) Vse recenzije so shranjene v arhivu društva. Recenzente predlagata urednici izmed domačih znanstvenih sodelavcev, če je tema specifična, lahko poiščeta tujega recenzenta. Sicer pa za znanstveno in strokovno vsebino svojih prispevkov odgovarjajo avtorji sami.

Ko uredniški odbor pregleda prispel članke in od recenzentov prejme mnenja, se začne vsebinsko usklajevanje. Ta korespondenca lahko poteka tudi dalj časa, dokler se obe strani ne sporazumeta, da je članek pripravljen za nadaljnjo obdelavo in so prispel vse priloge in podatki.

Nato gre članek v roke lektorici, ki pregleda jezikovne in slogovne napake, poenoti izgled članka in uskladi način navajanja virov in literature med besedilom, v opombah in v seznamu na koncu prispevka. Lektorirani članek vrne v dveh variantah: z vnesenimi vidnimi popravki in čistopis. Odgovorna urednica ju posreduje avtorjem v avtorizacijo, kar pomeni, da uskladimo morebitna vsebinska nesoglasja, ki nastanejo v postopku lektoriranja.

Znanstveni in strokovni članki vsebujejo tudi izvlečke (angl. abstract) in povzetke (angl. summary), ki so prevedeni v angleščino. Izraz izvleček se uporablja za kratko besedilo, ki stoji med naslovom prispevka in samim prispevkom ter je kratek vsebinski pregled. Za besedilo, ki stoji za prispevkom ali v posebni rubriki in povzema izsledke besedil, se uporablja beseda povzetek. Ker gre za prevajanje strokovnih besedil, uredniški odbor ponavadi izbere prevajalca/ko, ki je hkrati tudi etnolog/inja.

Urednica nato »sestavi« članek: osnovnemu besedilu doda izvlečke in njegov angleški prevod, uredi podnapise k prilogam ter jih vnese na ustrezno mesto.

Nato se določi tipologija članka. Ta se določi glede na tip prispevka po kriterijih za vodenje bibliografij v sistemu COBISS, na predlog avtorja in uredništva oz. recenzenta. Seveda si uredništvo želi čim več najvišjih oznak, saj so ta med kriteriji za dodeljevanje subvencij Ministrstva za šolstvo, znanost in šport. Določanje tipologije je odvisno tudi od tega, ali je članek prvič objavljen v naši reviji, ali pa je bil že predstavljen v obliki referata. Poleg znanstvenih prispevkov se v periodičnem tisku bibliografsko obdelujejo tudi strokovni in poljudni članki, recenzije, prikazi knjig in kritike, polemike in diskusijski prispevki, intervjuji, bibliografije in kazala ter drugi članki ali sestavki, med katere spadajo tudi letna poročila. Na podlagi tipologije bibliotekarka obdela vsak članek posebej in ga vnese v skupno bazo podatkov v sistemu COBISS.³

S tem pa številka še zdaleč ni pripravljena. Urednici nato sledi ta navodilom za oblikovanje znanstvenih in strokovnih periodičnih publikacij, ki jih sofinancira Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport in temeljijo na mednarodnih standardih ISO,

ki so sprejeti tudi v Sloveniji in imajo oznako SIST ISO. (Navodila za oblikovanje znanstvenih in strokovnih periodičnih publikacij, ki jih sofinancira MZT.) V teh navodilih sta podrobneje opredeljeni oblika periodične publikacije kot celote in oblika članka kot njenega temeljnega dela.

Ko so vsi članki urejeni, jih uredniški odbor uredi v posamezne rubrike, ki sem jih predstavila na začetku prispevka, in uredi kazalo.

Vsebina številke je ponavadi na kratko povzeta v uvodnikih urednic, kjer se dodajo še pojasnila, razmišljanja in poudarki. Uvodnik je tudi pravo mesto za najavo teme ali spodbujanje bralcev in potencialnih avtorjev za oddajo gradiva za naslednjo številko.

V impresumu so zbrani založniški in tehnični podatki o reviji: splošni podatki, ISSN in UDK številka, naslov periodične publikacije, njen skrajšani naslov, oprema platnic, datum zaključka redakcije posamezne številke, kazalo, navodila avtorjem za oblikovanje in način oddaje prispevkov, številčenje, najave sprememb, morebitni suplementi (priloge), popravki, seznam sodelujočih, navedba tujih baz, v katerih je indeksirana, naklada, cena letnika in posamezne številke, način distribucije, sofinancerji in pravna ureditev glasila ter informacija glede elektronske oblike publikacije, ki mora prav tako imeti svojo ISSN številko. Ponatis celotne številke ali posameznih prispevkov in fotografij je mogoč samo z dovoljenjem uredništva in navedbo vira.

Glasnik gre nato v tiskarno, kjer gradivo oblikujejo in pripravijo za tisk. Zamudno delo z oblikovalcem in s tiskarjem prevzame glavna urednica, ki pripravi vse izpise in računalniško verzijo gradiva, z njim določi nabor in velikost črk ter mesto vstavljanja vizualnega gradiva. Sveže tiskani Glasniki gredo med člane društva in redne naročnike neposredno iz tiskarne. Ostali izvodi gredo kot obvezni izvodi v NUK in med avtorje člankov, nekaj jih hrani društvo za arhiv. Distribucija se nadaljuje s posredovanjem v izmenjavo za tuje strokovne publikacije na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani in distributerju za knjigarne. Drugi izvodi so v prosti prodaji oz. so namenjeni promociji društva in v postopkih pridobivanja novih naročnikov.

Revija je indeksirana v šestih mednarodnih bazah podatkov in je na voljo tudi v elektronski obliki na spletnih straneh SED <http://www.sed-drustvo.si>.

Hkrati je v interesu Slovenskega etnološkega društva in uredniškega odbora, da se vsaka številka predstavi tudi v drugih medijih, na tiskovnih konferencah ali v okviru drugih akcij, ki bi popularizirale revijo v javnosti. Ta dejavnost nam še ne gre preveč od rok, zato bomo morali v prihodnje temeljiteje razmišljati tudi v tej smeri.

Zaključek

Glasnik SED se je od leta 1956 do danes razvil v sodobno strokovno in znanstveno revijo, ki si prizadeva povezovati vse slovenske etnologue in njim sorodne strokovnjake. Čeprav se

³ Virtualna knjižnica Slovenije: <http://cobiss.izum.si/>.

sama etnološka veda precej diferencira in specializira, kar so pokazale predstavitev posameznih revij v prejšnji številki, pa Glasnik SED ostaja mesto, kjer se zbirajo informacije o vlogi in pomenu naše stroke v celotni sodobni slovenski družbi in njen medij v svetu. Kljub prizadevanju za njegovo skrbno urednikovanje pa se ob tako obsežnih snopičih žal vedno znova pojavljajo napake, saj nihče med člani uredniškega odbora ni profesionalni urednik, ampak v prvi vrsti etnolog, ki poleg službenih in osebnih obveznosti prevzema še širšo strokovno odgovornost.

Viri in literatura

1. **Oblikovanje znanstvenih in strokovnih periodičnih publikacij**, ki jih sofinancira MZT, spletna stran Ministrstva za šolstvo, znanost in šport:
<http://www.mszs.si/slo/znanost/sifranti>, 12. 11. 2004.
2. **Obrazec/vprašalnik za recenzente**, Priloga 5 prijavnega obrazca Ministrstva za šolstvo, znanost in šport za sofinanciranje znanstvenih in strokovnih periodičnih publikacij za leto 2004, arhiv SED.
3. **Tipologija dokumentov/del** za vodenje bibliografij v sistemu COBISS ter izvedena konverzija vzajemne in vseh lokalnih baz, Spletna stran:
http://home.izum.si/cobiss/obvestila_novosti/, 1. 12. 2002.
4. **Zapisnik** izrednega občnega zbora Slovenskega etnološkega društva, 17. 2. 2003, arhiv SED.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 12. 11. 2004

activities - the projects in the field of ethnology, history, history of art, technical and natural science heritage, which are in the public interest, is enabled with cofinancing the activities.

We have to emphasize that a favourable environment for the support, the correct understanding, connecting, directing and encouraging the harmonious attitudes is created by this professional help which is provided by the public service in museums, non-governmental sector and individuals and last but not least by the supervision over the care for the movable cultural heritage.

Tita Porenta

page 40

**THE BULLETIN OF THE
SLOVENIAN
ETHNOLOGICAL SOCIETY**
*Development and the
contemporary image
(the continuation of the
contribution from the Bulletin
of the Slovenian Ethnological
Society 44/2 2004)*

The previous editorial board did not want to make significant changes to the concept of the Bulletin of the Slovenian Ethnological Society, as it believed that the already established main columns Reflections, Ethnological Horizons and Ethnology is everywhere are still in accordance with the contemporary mission of the Bulletin. As regards the content the contemporary editorial policies of the Bulletin of the Slovenian Ethnological Society wish to be in accordance with the mission of the Slovenian Ethnological Society, which is written in its statute, in this way the contemporary editorship wishes to realize the tasks of the society's bulletin. The other important task is the publishing of the scientific, professional and popular articles in the column **Reflections**. There belong only those scientific articles which only the scientific journal with a referee system can publish.

The professional contributions of the Bulletin to the Slovenian Ethnological Society are published in the column **Ethnological Horizons**. In this scope we publish the summaries of high quality seminar works and diplomas of the students of ethnology and the contributions of professionals, especially of our ethnologists who work in museums and those who deal with conservation.

In this column we wish to follow the events in a profession with publishing the essays, material, reports, reviews, controversies, invitations, information, tenders and Etnomania, this means to present ethnology by photographs as well. The yearly work reports are of utmost importance for the development of the profession which are as a rule published in the first issue of the annual publication for the previous year. We consider it our task to publish the information about the possibilities and the novelties of the study at all the Slovene universities, about the exchange of professionals and similar information.

The column **Ethnology is everywhere** opens wide possibilities of publishing the popular articles, which are intended for the amateurs of the ethnological profession and its popularisation in general. The column continues the mission of the Bulletin as a connection between the amateurs and the profession. We are interested in who and in what way people are interested in the ethnology.

To trace our connections with the world is a very important task of our journal. In order for the Bulletin of the Slovenian Ethnological Society to perform all the above-enumerated tasks, it is very important that it is entered in the foreign databases. Currently the Bulletin is entered in six databases, which are enumerated in the imprint. Therefore it is needed that the imprint, the contents and the introduction of the editor are translated into one of the world's languages, while the published scientific and professional articles have to have an added abstract and summary in English. As regards the content the Bulletin of the Slovenian Ethnological Society should publish the articles with the presentation of neighbouring societies, newspapers, research and higher education institutions and programmes respectively, the exchange of students, their impressions and opinions. Besides, the Bulletin should take care for the publishing of information about the professional ties of the Slovenes abroad. It should also continue to publish the European and non-European topics and about foreign researchers of the Slovene ethnology.